

«17 верасня ў лёсе беларус»

Аб'яднанне Заходняй Беларусі і БССР стала адной з самых важных падзей у гісторыі краіны. У выніку паходу Чырвонай Арміі, які пачаўся 17 верасня 1939 года, беларускі народ зноў атрымаў згубленае ў 20-я гады мінулага стагоддзя адзінства. Польскія войскі адступалі, практычна не аказваючы супраціву сілам Чырвонай Арміі. Паход у Заходнюю Беларусь у наш час дадае новыя сэнсы, бо аб'яднанне ўсходніх і заходніх зямель у адзінай краіне стварыла падставы для развіцця і ўмацавання дзяржаўнасці Беларусі і супольнага жыцця яе жыхароў у суверэннай краіне.

Як у Заходняй Беларусі сустракалі савецкіх салдатаў? Менавіта гэтаму сюжэту прысвечана карціна беларускага мастака Монаса Ісакавіча Манасзона. Мастак быў сведкам вызвалення Заходняй Беларусі ў 1939 годзе і ў сваёй працы паспрабаваў адлюстравачь тое, што бачыў сваімі вачыма, — сустрачку танкістаў на вуліцах Беластока.

Палатно створана па метадазе сацыялістычнага рэалізму і ўвасабляе сабой асноўныя прынцыпы гэтага напрамку — сюжэт даступны для разумення кожнаму чалавеку.

На палатне адлюстраваны момант, калі праз

ранішнюю смугу праходзіць танк, — так ствараецца цэнтр кампазіцыі, яе асноўны пункт. Гэты цэнтр прыцягвае да сябе розных людзей, якія не хаваюць сваёй узрушанай цікавасці да тагачасных падзей. Дэтальна створаны сюжэт, амаль што “жывая” перадача подыху таго часу адлюстроўваюць майстэрства маладога мастака, а таксама ўменне данесці да гледача патрэбную эмоцыю. Як бы там ні было, але ўвасобленая ў фарбе падзея — уваход савецкіх танкістаў у Заходнюю Беларусь — дазволіла нашаму народу канчаткова атрымаць адзінства, жыць у адзінай краіне, выбудоўваць сваю будучыню.

— Дадзеная экспазіцыя — не першая выстава Нацыянальнага мастацкага музея, прысвечаная 17 верасня, — падкрэслівае Вольга Архіпава, куратар выставы, вядучы навуковы супрацоўнік аддзела сучаснага беларускага мастацтва Нацыянальнага мастацкага музея. — У 2009 годзе быў арганізаваны буйны праект, звязаны з сямідзесяцігоддзем аб'яднання заходняй і ўсходняй частак Беларусі. У праекце бралі ўдзел шмат якіх музеяў, уключаючы музей Літвы, бо ў Вільнюсе жылі і вучыліся беларускія мастакі таго часу. Сёлета на выставе, апроч карціны Монаса Манасзона, пададзены таксама дзве маляўнічыя працы Фёдара Мадорава: «Піянеры вітаюць народны

сход у Заходняй Беларусі» і “Народны сход у Заходняй Беларусі”. Гэтак жа на нашым сайце змешчана віртуальная выстава “Заходняя Беларусь у мастацтве”, даступная да прагляду.

Цэнтрам навукі і культуры ў Заходняй Беларусі быў горад Вільня (сучасны Вільнюс). Найболей вядомыя мастакі Заходняй Беларусі: Язэп Драздовіч, Пётра Сергіевіч, Міхаіл Сеўрук, Павел Южык, Бер Залкінд, Сяргей Вішнеўскі і Зміцер Крачкоўскі. Усе яны былі злучаны з Віленскай мастацкай школай, якая прынесла ў іх мастацтва акадэмічнасць і рысы неарэалістычнасці. Мастакі, якія сфармаваліся ў беларускім асярод-

Кага народа»

Пра выставы, прысвечаныя Дню народнага адзінства

дзі, афарбавалі свае творы традыцыйнымі матывамі. Яны адрозніваліся інды-
відуальным поглядам на
свет, разуменнем прыро-
ды і чалавека. Віртуальная
галерэя палотнаў “Заход-
няя Беларусь у мастацтве”,
створаная Нацыянальным
мастацкім музеем, даклад-
на перадае атмасферу таго
часу, таму што творчасць
заходнебеларускіх маста-
коў адлюстроўвае асноў-
ныя тэндэнцыі развіцця
рэалістычнага мастацтва
1920–1930-х гадоў. Зразу-
мець асаблівасці адчуван-
ня прыгожага можна ан-

лайн на афіцыйным сайце
музея.

Не прайшла міма Дня
народнага адзінства і На-
цыянальная бібліятэка. З
20 жніўня па 20 верасня ў
зале прававой інфармацыі
працуе тэматычная выста-
ва “17 верасня 1939 года ў
лёсе беларускага народа”.

Нацыянальная біблі-
ятэка дае наведвальнікам
выставы магчымасць пра-
сачыць ход падзей, звя-
заных з аб’яднаннем за-
ходняй і ўсходняй частак
краіны. Агляд і вивучэнне
прадстаўленых кніг, аўта-

рэфератаў, дысертацый,
прысвечаных гэтай тэме,
дапаможа сучаснаму бела-
русу ўзнавіць у сваім уяў-
ленні карціну мінулага,
асэнсаваць падзеі, зразу-
мець умовы і вынікі, зра-
біць пэўныя высновы. Каб
ажыццявіць гэты ўмоўны
зварот да мінулага, можна
выкарыстаць “машыну ча-
су” — сапраўдныя дакумен-
ты, якіх у экспазіцыі наліч-
ваецца больш за трыццаць.

Выстава мае тэматыч-
ныя раздзелы: аб’яднан-
не Заходняй Беларусі з
БССР — этап на шляху
рэалізацыі беларускай на-
цыянальнай ідэі; значэнне
акта ўз’яднання Заходняй
Беларусі з БССР для раз-
віцця беларускай дзяр-
жаўнасці; міжнародныя
адносіны ў прызме падзей
17 верасня 1939 года; 17 ве-
расня ў гісторыі краіны: да-
кументы, матэрыялы.

Экспазіцыя разлічана на
шырокае кола навуковых
супрацоўнікаў — юрыстаў,
гісторыкаў, палітолагаў, а
таксама выкладчыкаў, сту-
дэнтаў, краязнаўцаў і ўсіх,
каго цікавіць гісторыя Ра-
дзімы.

Са спісам літаратуры,
якая ўвайшла ў кніжную вы-
ставу, можна азнаёміцца на
афіцыйным сайце бібліятэ-
кі, але яшчэ лепш прыйсці і
пабачыць усё сваімі вачыма.

Ганна БАРАНOK